

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Yleistuki kuuluu hallituksen perusturvan uudistukseen, ja esitetyssä muodossa yleistukeen siirtyminen näyttäytyy työvoimaviranomaisen näkökulmasta selkeyttävänä muutoksena. Myös työnhakija-asiakkaille muutos toisi helpotusta eri viranomaisten kanssa asiointiin viimeistään siinä vaiheessa, kun yhden hakemuksen malli saadaan käytäntöön. Varsinaisesti työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen ei tulisi suurta muutosta, joten yleistukeen siirtyminen ei työttömyysturvan näkökulmasta juurikaan muuta työvoimaviranomaisen käytäntöjä.

Esityksessä on arvioitu, että työnhakukeskusteluiden järjestämistapaan kohdistuva muutos ei vaikuta työllistymiseen ainakaan tilastojen valossa. Lakimuutoksen työllisyysvaikutus jää siis hieman kyseenalaiseksi. On kuitenkin mainittava, että ajatus pitkäaikaistyöttömyyteen puuttumisesta melko varhaisessa vaiheessa on kannatettava ajatus.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Etuuksien määrissä ei pääsääntöisesti tapahdu muutoksia. Yleistukeen siirtymisen merkittävimmät vaikutukset näkyvät eniten tuen hakijoille yksinkertaisempana asiointina viranomaisten kanssa.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Työvoimaviranomaisen kannalta merkittävin muutos hallituksen esityksessä on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n kohdistuvat muutokset. Hallituksen tavoitteena on puuttua uudella tavalla pitkäaikaistyöttömyyden riskien tunnistamiseen asiakaspalveluprosessin kautta ja kohdistaa työnhakijaan tehostettuja toimenpiteitä yleistuelle siirtymisen jälkeen. Tapaamisten määrä ei muuttuisi, mutta tietyssä vaiheessa, jota kutsutaan aktivointijaksoksi, asiakkaita tavattaisiin työnhakukeskusteluissa pääsääntöisesti useammin läsnätapaamisilla.

Edellä mainittu malli lisää läsnätapaamisia tuntuvasti, joka tulee huomioida työvoimaviranomaisten töiden organisoinnissa. Läsnäolotapaamisten riittävä turvaaminen asiakkaille on kannatettavaa, mutta kaavamaisuuden sijaan tulisi korostaa harkintaa. Työvoimaviranomaisilla ja kunnilla on kannustimia edistää asiakkaiden työllistymistä ja vähentää työttömyydestä aiheutuvia inhimillisiä ja taloudellisia seuraamuksia, joka parhaiten toteutuu henkilökohtaisella työotteella. Myös yhteistyöorganisaatioiden resurssit tulee ottaa huomioon valmistelussa.

Lisääntyvä työ määrä tulisi huomioida valtion kunnille kohdentamassa rahoituksessa.

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

Eräiden asiakasryhmien, kuten nuorten ja elämänhallintaongelmaisten kohdalla kyseinen asiakastapaamismalli todennäköisesti johtaisi siihen, että heidän työttömyysetuusoikeuteensa tulisi selvästi enemmän korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoitteita, erityisesti kun otetaan huomioon rinnakkainen hallituksen esitys työttömyysturvalain seuraamusjärjestelmän muutoksista. Työttömyysturvaseuraamusten lisääntyminen saattaisi vähentää myös kuntiin kohdistuvien työttömyysturvan rahoitusosuuksien määrää.

- Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)

-

- Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)

-

- Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)

-

- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)

-

- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista

-

- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta

-
- **Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**
-

- **Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista**
-

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta**

32a§:ään sisältyvä aktivointijaksoja koskeva kriteeristö on monimutkainen ja siihen sisältyvien määräaikojen seuraaminen on työlästä. Jo aktivointijaksoihin liittyvien määräaikojen seuraaminen, mutta erityisesti niihin sisältyvien keskustelujen järjestäminen lisäävät työvoimaviranomaisten työmäärää mekaanisesti.

Lisääntyvä työmäärä tulisi huomioda valtion kunnille kohdentamassa rahoituksessa.

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä**
-

- **Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista**

Esityksessä ehdotetaan, että yleistukea saaville järjestetyn aktivointiajakson aikana, jolloin työnhakukeskustelut järjestetään läsnätapaamisina, arvioidaan entistä tarkemmin työttömyyden pitkittymiseen johtavia syitä. Kun syyt on arvioitu, työllistymissuunnitelmassa tulee sopia palvelusta, koulutuksesta tai muusta toimenpiteestä, joka pyrkii vastaamaan tähän syyhyn. Työvoimaviranomaisen tulisi varmistaa palveluun ohjaaminen työnhakijaa velvoittavassa suunnitelmassa aktivointiajakson ensimmäisen työnhakukeskustelun yhteydessä. Tämä tulee lisäämään ohjausta palveluihin, mikä on kannatettavaa. Tämä on kuitenkin syytä ottaa huomioon työvoimaviranomaisten resursoinnissa, palveluntuotannossa ja yhteistyössä. Riskinä on mekaaninen ohjaus palveluihin sekä palveluiden riittävyys eri alueilla.

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

Toiveena on, että työttömyysetuuden kertymät heijastuisivat työvoimaviranomaisen asiakastietojärjestelmään mahdollisimman ajantasaisesti, ja että järjestelmään voitaisiin kehittää huomautustoiminto, jolla työnhakijan vastuuvirkailija saisi esimerkiksi järjestelmän sisäisenä työtehtävänä tiedokseen, kun asiakas on saanut tietyn määrän yleistukea ja aktivointijakso on tulossa ajankohtaiseksi.

Niemelä Teemu
Rauman kaupunki